

Notulae ad nomenclaturam editionis Mala flora Slovenije anni 1999 spectantes

Tone WRABER

Oddelek za biologijo BF, Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana, Slovenia

Izvleček: Pri obdelavi nekaterih družin za novo izdajo Male flore Slovenije (1999) so se izkazale kot potrebne spremembe v taksonomskem statusu nekaterih vrst, ki naj jih legitimira naslednja objava.

Abstract: During the preparation of some of the families for the new edition of the Mala flora Slovenije (1999) the following taxonomic changes of some taxa had to be introduced.

Pri obdelavi nekaterih družin za novo izdajo Male flore Slovenije (1999) so se izkazale kot potrebne spremembe v taksonomskem statusu nekaterih vrst:

Iris pallida Lam., Encycl. Méth. Bot. 3: 294 (1789) subsp. *illyrica* (Tommasini) T. Wraber, comb. nova

Bas.: *Iris illyrica* Tommasini, Veg. Isola Veglia 63 (1875), nomen solum, descr. ap. A. Kerner, Österr. Bot. Zeitschr. 21: 225 (1871)

Spoznanje o veliki podobnosti nekaterih južnoalpsko-severozahodnobalkanskih perunik (prim. TRINAJSTIČ 1976!) in njihovo podrejanje najprej opisanemu taksonu *Iris pallida* je nujno pripeljalo k temu, da smo vanj vključili - na stopnji podvrste - tudi ilirsko peruniko. Ko WEBB & CHATER (1980: 91) ilirsko peruniko obravnavata pri vrsti *I. pallida*, pravita: "In N. W. Jugoslavia plants are usually intermediate between the two subspecies" (*I. pallida* subsp. *pallida* in *I. p.* subsp. *cengialti*, op. T. W.), kar govori v prid novega taksonomskega statusa ilirske perunike.

Ime *Iris illyrica* bi bilo ob objavi nomen nudum, če ga ne bi legitimiralo Tommasinijevo sklicevanje (TOMMASINI 1875: 81) na opis te perunike pri KERNERJU (1871: 231). Ta je - po herbariziranih primerkih, ki jih je dobil od poznavalke reške flore A. M. Smith z otočka Sv. Marko med Kraljevico in

Krkom, ter živih, poslanih od M. Tommasinija tako z Draščice nad Trstom kot z istega nahajališča, a gojenih v vrtu v Trstu, a tudi z že omenjenega otočka - natančno navedel njene razlikovalne znake nasproti vrsti *I. cengialti*, a je ni poimenoval, saj ni vedel, ali ni morda identična z že znano vrsto *I. pallida*, čeprav se mu ta možnost že tedaj ni zdela verjetna oz. je skoraj verjel, da gre za vrsto *I. chusiana* Tausch. TOMMASINI (1875: 81) je to možnost zavrgel in kraško-severnojadransko vrsto krstil za *Iris illyrica*.

Leontodon hispidus L., Sp. Pl. 799 (1753) subsp. *brumatii* (Schiede ex Reichenb.) T. Wraber, comb. nova

Bas.: *Leontodon brumatii* ("Brumati") Schiede ex Reichenb., Fl. Germ. Excurs. 253 (1831)

Malo znan takson iz oblikovnega kroga zelo polimorfne vrste *L. hispidus*, ki jo zdaj večinoma delijo na podvrste. Vanjo kot podvrsto uvrščamo tudi takson, razširjen na ozkem območju v prigorju Julijskih in Karnijskih Alp, npr. ob Nadiži (Slovenija; med starim robidiškim mostom in Napoleonovim mostom, Italija: San Pietro al Natisone/Špeter Slovenov, Ponte del Diavolo/Hudičev most v Čedadu), kjer uspeva v zelo značilnem okolju (na obrečnih skalah, ki jih občasno oplakuje rečna voda. Zelo verjetno so takšne razmere tudi na nahajališču pri Sequalsu ob

Meduni ("sulle rocce umide", vendar "in forma meno tipica" (GORTANI & GORTANI 1906: 464). Ali so takšne tudi na nahajališčih ob spodnji Soči (Ronchi/Ronke, Monfalcone/Tržič), ki jih omenjata ista avtorja, ne vemo. Vsekakor lahko rastlina raste tudi zunaj neposrednega vpliva vodnega oplakovanja, kakor smo jo videli na skalah ob cesti blizu vasi Učja na severnem pobočju Vel. Muzca, na italijanski strani istoimenskega mejnega prehoda. Zaradi svojevrstnega rastišča ima POLDINI (1991: 821) ta takson za samostojno vrsto.

Vrsto je očitno prvi poimenoval malo znani C. J. W. Schiede (1798-1836) in jo sporočil avtorju dela Flora Germanica Excurso-ria H. G. L. Reichenbachu. Ta jo je objavil kot *Leontodon* (Apg.) *Brumati* Schiede, pri čemer ni jasno, v kateri rod jo je postavil Schiede, *Apargia* ali *Leontodon*.

Papaver alpinum L., Sp. Pl. 505 (1753)
subsp. *victoris* (Škornik & T. Wraber) T. Wraber, comb. nova
Bas.: *Papaver victoris* Škornik & T. Wraber, Biol. vestn. 36 (3): 82 (1988)

Razlike med posameznimi taksoni srednje-južnoevropskih alpskih makov so majhne in je zato njihovo taksiranje bolj primerno na podvrstni kot na vrstni ravni. Do takšnega spoznanja je pri kritični obdelavi alpskih makov prišel KADEREIT, ki najprej (1990: 79) priznava 8 podvrst znotraj edine vrste *Papaver alpinum*, a jih pozneje (1993: 301) vse vključuje ("incl.") v to edino vrsto in tako na mah odpravi z v 2 stoletjih pridobljenimi spoznanji. Na podlagi lastnih izkušenj z alpskimi maki v Sloveniji, kjer je - na majhnem ozemlju - zgostitev različnih alpskih makov v njihovem celotnem arealu sploh največja,

smo mnenja, da sicer drobni morfološki znaki, skupaj s horološkimi, omogočajo dokaj zanesljivo razlikovanje podvrst znotraj vrste *P. alpinum*. Ena od njih je tudi Petkovškov alpski mak.

Saxifraga exarata Vill., Prosp. Pl. Dauph. 47 (1779) subsp. *atropurpurea* (Sternberg) T. Wraber, comb. nova

Bas.: *Saxifraga moschata* Wulfen in Jacq., Misc. Austr. Bot. 2: 128 (1781) var. (g) *atropurpurea* Sternberg, Revis. Saxifr. 41 (1810)

Saxifraga exarata Vill., Prosp. Pl. Dauph. 47 (1779) subsp. *carniolica* (Huter) T. Wraber, comb. nova

Bas.: *Saxifraga moschata* Wulfen in Jacq., Misc. Austr. Bot. 2: 128 (1781) var. *carniolica* ("Carniolica") Huter, Österr. Bot. Zeitschr. 55: 195 (1905)

Tudi lastne izkušnje pri določanju vrst *Saxifraga exarata* in *S. moschata* s. lat. govorijo v prid stališča o združitvi obeh vrst v eno, ki ji seveda pripada ime najprej opisane. Ne moremo pa se strinjati s tem, da ALDÉN & STRID (1986: 371) vrsto *S. moschata* smatra kot popoln sinonim z vrsto *S. exarata* in tako uveljavljata "utrujeno" taksonomijo. Bližje nam je stališče (WEBB 1993: 453), ki ga podpirajo tudi lastna opazovanja v več območjih srednje- in južnoevropskih gorovij, po katerem sta oba taksona podvrsti iste vrste. Vsekakor pa je v njenem okviru treba razlikovati še več drugih, v Evropski flori neupoštevanih podvrst, na ozemlju Slovenije torej že dolgo znana in dobro ločena taksona (PRAPROTNIK 1982), ki ju - v skladu s povedanim - taksonomsko podrejamo vrsti *S. exarata*.

Literatura:

- ALDÉN, B. & A. STRID, 1986: *Saxifraga* L. In: A. Strid (ed.), Mountain Flora of Greece 1: 359-380.
GORTANI L. & M. GORTANI, 1906: Flora Friulana con speciale riguardo alla Carnia 2.

- KADEREIT, J. W., 1990: Notes on the taxonomy, distribution, phylogeny and ecology of *Papaver alpinum* L. (*Papaveraceae*). Bot. Jahrb. Syst. 112 (1): 79-97.
- KADEREIT, J. W., 1993: *Papaver* L. In: TUTIN, T. G. & al. (eds.), Flora europaea 1 (ed. 2): 297-301.
- KERNER, A., 1871: Ueber *Iris Cengialti* Ambrosi. Österr. Bot. Zeitschr. 21: 225-231.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia.
- PRAPROTNIK, N., 1982: *Saxifraga moschata* Wulfen v Sloveniji. Scopolia 4: 1-13.
- TOMMASINI, M., 1875: Sulla vegetazione dell'isola di Veglia e degli adiacenti scogli di S. Marco, Plavnik, e Pervichio nel Golfo del Quarnero. Trieste, 7-88.
- TRJNAJSTIĆ, I., 1976: Beitrag zur Taxonomie des *Iris pallida* Komplexes. Biosistemika 2: 67-78.
- WEBB, D. A., 1993: *Saxifraga* L. In: TUTIN, T. G. & al. (eds.), Flora europaea 1 (ed. 2): 437-458.
- WEBB, D. A. & A. O. CHATER, 1980: *Iris* L. In: Tutin & al. (eds.), Flora europaea 5: 87-92.